

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN: 2458 - 9624 (Online)

Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES, 6(1), 1-12, 2019

ÇOCUK ANİMASYON FİMLERİNİN OKUL ÖNCESİ ÇOCUK RESİMLERİ ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI¹

REFLECTIONS OF CHILDREN'S ANIMATION FILMS IN PRESCHOOL CHILDREN'S DRAWINGS

S. Seda BAPOĞLU DÜMENCI¹, Rukiye DİLLİ² ve Berna SİCİM SEVİM³

¹ MTA Genel Müdürlüğü/Kreş Şube Müdürlüğü, Ankara, Türkiye. e-posta: seda.dumenci@mta.gov.tr

² MTA Genel Müdürlüğü/Müze Müdürlüğü, Ankara, Türkiye. e-posta: dillirukiye@yahoo.com

³ Bülent Ecevit Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Zonguldak, Türkiye. e-posta: bernasicim@gmail.com

Gönderim Tarihi: 12.07.2018

Düzeltilme Tarihi: 09.08.2018

Kabul Tarihi: 11.01.2019

Öz

Bu çalışmanın amacı popüler animasyon çizgi filmlerinin okul öncesi dönem çocuklarının resimleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışmanın örneklemi, 2016-2017 güz ve bahar yarıyılında kamu kurum kreşinde eğitim almakta olan 15 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde son 5 yılda vizyonda yayınlanmış 12 animasyon çizgi film, 6 ay süresince çocuklara izletilmiş ve ardından çocuklardan akıllarında en çok kalan film sahnesinin resmini çizmeleri istenmiştir. Çocukların her bir resim için sözel olarak verdikleri ifadeler araştırmacılar tarafından not edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme yönteminden faydalanılmış olup araştırmacılar tarafından geliştirilen resim değerlendirme formu ile incelenmiştir. 130 çocuk resminden elde edilen bulgulara göre, çocukların animasyon filmlerinde yer alan basmakalıp (stereotype) durumlara odaklandıkları ve bunları resmettikleri görülmüştür. Bu basmakalıp durumlarda 42 kez doğaüstü olaylar, 16 kez şiddet, 7 kez cinsellik, 6 kez duygusalık ve 5 kez ölüm içerikli çizimlere rastlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk animasyon filmleri, Çocuk resimleri, Okul öncesi eğitimi

Abstract

The purpose of this study is to examine the effects of popular animated films for children on preschool children's drawings. The sample consists of 15 preschool children who attended public preschool during 2016-2017 spring and fall semesters. During the data collection process, children watched 12 animated cartoons for 6 months, which had been broadcast for 5 years, and then they were

¹ Bu araştırma, 18-21 Ekim 2017 tarihleri arasında, Gazi Üniversitesi'nde düzenlenen 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

asked to draw the pictures of the scenes most memorable in their minds. Children's verbal expressions for each picture were noted by the researchers. Document analysis method, which is one of the qualitative analysis methods, was employed and picture evaluation form was developed by the researchers to analyze the data. According to the findings based on the 130 pictures of the children, children focused some stereotypical situations in animated films and drew those situations. As stereotypical situations, children drew supernatural events. 42 times, violence 16 times, sexuality 7 times, emotionality 6 times, and death 5 times.

Keywords: Animated films for children, Children's drawings, Preschool education

---

Giriş

Günümüzde çocuklar özellikle okul öncesi dönemden başlayarak zamanlarının önemli bir kısmını çizgi film izleyerek geçirmektedir. Televizyon, internet, dergi ve oyuncaklar ile birlikte çocuklar birçok çizgi film karakterlerine ve öğelerine maruz kalmaktadırlar. Geçmişten bugüne kadar çocukların karşılaştıkları bu öğelerin çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimi, sağlığı ve algılarını nasıl etkilediği üzerine birçok araştırma yapılmaktadır (Akçay & Özcebe, 2012, Ferguson, 2007; Mistry, Minkovitz, Strobino & Borzekowski, 2007; Obel vd., 2004; Punyanunt-Carter & Carter, 2009). Olumlu ve olumsuz yönde etkilerinin yanı sıra çocukların izledikleri video karakterlerini ve diğer görsel öğeleri oyunlarına, sözel ve çizimsel ifadelerine yansıttıkları görülmektedir. Yavuzer'in (2007) belirttiği gibi çocuklar resimlerinde gördüklerini birebir aktarmak yerine o öğe hakkındaki bilgilerini temsil ederler. Bu nedenle çocukların resimleri karşılaştıkları çizgi film karakterlerini nasıl algıladıkları ve neler öğrendikleri hakkında önemli bir bilgi kaynağı olmaktadır. Ayrıca çizgi film izleyen çocuklar çizimlerinde klişe resimler kullandıklarından dolayı yaratıcıkları olumsuz etkilenebilmektedir. Çizgi filmlerde kullanılan profesyonel resimlerin çocukların çizimleri ile karşılaştırılması nedeniyle kendilerine özgüvenlerini olumsuz etkileyebilmektedir (Karaca, 2011). Yapılan son araştırmalarda çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki karakterler, sahne değişimleri ve şiddet üzerinde ilgilerinin odaklandığı görülmektedir (Özen & Kartelli, 2017). Dolayısıyla çocuklar çizgi filmlerin birçok yönüyle etkisi altında kalabilmektedir. Diğer yandan çizgi film ve programlarının okul öncesi dönem çocuklarının görsel algılarında olumlu etkilerinin ortaya çıktığı çalışmalarda bulunmaktadır. Çocukların Susam sokağı programı izledikten sonra çeşitli sorulara verdikleri cevaplar çeşitlenmiş, izledikleri olayları görsel olarak hafızalarına aldıkları ve görsel olarak algıladıkları kavramları nesnelleştirebildikleri görülmüştür (Yılmaz, 2016)

2-7 yaş dönemine denk gelen işlem öncesinde çocukların görsel algılarının daha çok etkili olduğu, nesnelere görüntüsünün etkisinde kaldığı ve nesnenin içeriğinin etkisi yerine görüntüsünün baskın olduğu bilinmektedir (Berk, 2013). Yetişkinlerden farklı zihinsel süreç

içerisinde olan çocuklar, izledikleri karşısında daha olumsuz etkilenmekte ve korunmasız olabilmektedirler (Sayar & Dinç, 2009). Gilbert'in (1998) 5-6 yaş çocuk grubundan oluşan çalışmasında çocukların aile üyelerinden fazla çizgi film karakterlerini daha sık andığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, birçok popüler çocuk filminin görünüşle ilgili mesajlar içerdiği düşünüldüğünde bazı endişelere yol açabilmektedir (Herbozo, Tantleff-Dunn, Gokee-LaRose & Thompson, 2004). Herbozo vd.'nin (2004) popüler çocuk filmlerini ve videolarını incelediği çalışmanın sonuçlarına göre, iyi karakterlerin sıklıkla güzel ve zayıf olarak tasvir edildiği ve çekiciliğin sosyallik, nezaket, içgörü ve başarı ile ilişkili olduğunu belirtirken, kötü olarak nitelendirilen karakterlerin ise obez, çekici olmayan ve acımasızlık gibi karakteristik davranışlar ile gösterilmekte olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin, animasyon filmlerde yer alan savaş sahneleri, yangınlar, aile yakınlarının kaybı, sağlıklı olmayan gıda ürünlerinin tüketilmesine vurgu, ideal vücut oranının vurgulanması, insanüstü özelliklerin çeşitli sempatik (hayvan, eşya, vb.) karakterlere bürünerek verilmesinin, çocuklar üzerindeki zihinsel, sosyal ve duygusal alanlarını derinden etkilediği düşünülmektedir (Klein & Shiffman, 2006; Kraak & Story, 2015). Bu nedenle işlem öncesi dönemdeki çocuklar, görüntünün etkisi altında kalmaktadır. Görünen durumun arkasında yer alan gerçekliği görememe durumu yaşanmaktadır. Popüler kültür içerisindeki animasyon filmlerinde sahnelerin (görüntülerin) arkasında var olan ideolojileri ya da gerçekliği okul öncesi dönemi çocuklarının anlaması bilişsel yetenekleri doğrultusunda gerçekleşmeyebilir. Bu filmlerde yer alan basmakalıp denilen ırksal, cinsiyete dayalı ve baskın gücü çocuk fark etmeyebilir. Bu durumları belirleyen ve etkisini görmemizi sağlayan en iyi yöntemlerden biri, bu yaş grubu çocukları için çizdikleri resimler olduğu söylenebilir. Resim, farklı bağlamlarda tüm yaş gruplarında etkili uygulama yöntemlerinden biridir (Jarvis, 2004; Matthews, 1999). Çocuğun resimindeki ifade zenginliği, yaşama ilişkin algıları ve edinilen bilgilerle yakından bağlantılıdır. Bu sebeplerden dolayı, işlem öncesi dönemi kapsayan okul öncesi dönemi çocuklarının popüler animasyon filmlerine verdiği tepkiler, resim ve sözel ifadeler yoluyla incelenmesi amaçlanmıştır.

Amaç

Araştırmada; okul öncesi dönemi çocuklarının popüler animasyon çizgi filmlerine verdiği tepkileri resim ve sözel ifadeler yoluyla incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Popüler animasyon çizgi filmlerinin okul öncesi dönem çocuklarının sözel ifadelerine yansımaları nasıldır?

2. Popüler animasyon çizgi filmlerinin okul öncesi dönem çocuklarının çizimlerine yansımaları nasıldır?

Yöntem

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi modeli ile kurgulanmıştır. Döküman incelemede, araştırmacı var olan materyalleri araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında yazılı materyalleri inceleyerek, benzerliklerini ve farklılıklarını anlamaya yönelik keşfetme amacıyla kullanılır (Scott & Morrison, 2005; Yıldırım & Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Çalışma grubundaki çocukların demografik özellikleri incelendiğinde 9 erkek, 6 kız toplam 15 çocuk olup yaş ortalamaları ise 65 ay civarındadır.

Çalışma Süreci

Son 5 yılda vizyonda yayınlanmış 12 animasyon çizgi film ayda iki defa olmak üzere 6 ay süresince izletildi. Vizyonda gösterime girmiş popüler animasyon çizgi filmlerin arasından rastgele seçilen iki farklı animasyon çizgi film her ay çocuklara gösterildi. Araştırma öncesinde çocukların aileleri çalışma konusunda bilgilendirilerek izinleri alındı. Çocukların bu filmleri daha önceden izlemediği, aileleri tarafından teyit edildi ve uygulama esnasından izletilmemesi konusunda ailelere bilgi verildi. Her animasyon çizgi film sadece bir kez sınıf içerisinde toplu şekilde izletildi. İzlendikten sonra çocukların birbirinden etkilenmemesi adına öğretmenle birlikte filmler tartışılmadı, sadece araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış sorular sorularak en çok akıllarında kalanları resim olarak çizmeleri istendi.

Veri Analizi

Çalışmada resimlerin analizinde kullanılan iki boyutlu resim çalışmalarının değerlendirilebilmesi için, Dilli (2013) tarafından geliştirilmiş “Sanatsal Çalışmaları Puanlama Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesinde alanında uzman grafikçi sanat eğitimcisi ve resim sanatçısı sanat eğitimcisine başvurulmuştur. Geliştirilen ölçekte kompozisyon, materyal ve anlatım (temayı anlama) ölçütleri çerçevesinde; özellikle anlatım ölçeği kapsamında “Günlük hayatında (televizyonda, reklamlarda, giysilerde, oyunlarda vb.) karşılaştığı imgeleri yorumlama” alt ölçeği kodlama aşamasında yardımcı olmuştur.

İçerik analizi; kurallara dayalı kodlama sistemi ile metin içerisinde yer alan sözcükleri kategorize ettiği yinelenebilir ve sistemli bir tekniktir. İçerik analizi ile resimlerde var olan ve yinelenen kodlar belirlenmiş ve seçilmiş olan kodlar tüm resimlerde incelenmiştir (Büyüköztürk, 2014). Veri toplama sürecinde; animasyon filmlerin izletilmesinin ardından, çocuklara her defasında akıllarında en çok kalan sahneyi resmetmeleri istenmiştir. Ayrıca çocuklar çizdikleri resimlerde anlatmak istedikleri sahneleri sözel olarak ifade etmişler ve edilen ifadeler not alınarak kaydedilmiştir. Animasyon filmlerinin çocuklar üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla çocukların çizdiği resimler araştırmacılar tarafından geliştirilen resim değerlendirme formu ile incelenmiş, açık ve kapalı içerik analizleri yapılmıştır.

Bulgular

Çocuklarla yapılan görüşmeler ve değerlendirme formlarının analizi sonucunda, animasyon filmlerde yer alan basmakalıp (sterotype) durumlara odaklandıkları ve resmettikleri görülmüştür. Bu basmakalıp durumlar incelendiğinde; doğaüstü, şiddet, cinsellik, duygusallık ve ölüm olmak üzere 5 alanda yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 1.

Çocuk Resimlerinde Görülen Temaların Sıklığı

Çocuk resimlerindeki temalar	Sıklık
Doğaüstü kavramlar	42
Şiddet	16
Cinsellik	7
Duygusal kavramlar	6
Ölüm	5

Tablo 1 incelendiğinde, çocuk resimlerinde görülen temalar doğaüstü kavramlar, şiddet, cinsellik, duygusal kavramlar ve ölüm olmak üzere beş temada toplanmıştır. Bu temalarda dikkat çeken nokta gerçekte var olmamış (vampir, hayalet, ejderha vb.) öğelerin işlem öncesi döneme denk gelen yıllarda çocukların animistik düşünce ile yordayamaması sonucu sıkça görülmektedir.

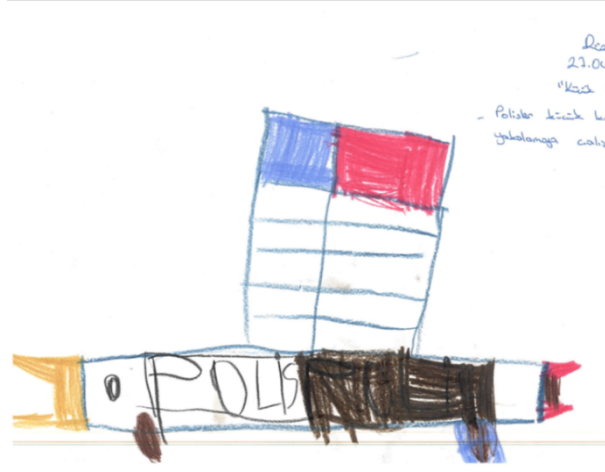
Şekil 1. Çocuk animasyon filmlerinin izlenmesinin ardından akıllarında en çok kalan vampir temalı çocuk resmi

Şekil 2. Çocuk animasyon filmlerinin izlenmesinin ardından akıllarında en çok kalan vampir temalı bebek resmi

Şekil 3. Çocuk animasyon filmlerinin izlenmesinin ardından akıllarında en çok kalan şiddet içerikli çocuk resmi

Şekil 4. Çocuk animasyon filmlerinin izlenmesinin ardından akıllarında en çok kalan şiddet içerikli çocuk resmi 2

Tablo 2.

Çocukların Sözel İfadelerinde Yer Alan Temaların Sıklığı

Çocuk resimlerindeki temalar	Sıklık
Doğaüstü kavramlar	23
Şiddet	11
Cinsellik	5
Duygusal kavramlar	3
Ölüm	2

Tablo 2 incelendiğinde, çocuk animasyon filmlerinin izlenmesinin ardından akıllarında en çok kalan sahne sorulduğunda, sözel olarak verdikleri ifadelerde; doğaüstü kavramlar, şiddet, cinsellik, duygusal kavramlar ve ölüm ifadeleri yer almaktadır. Çocukların animasyon filmleri izledikten sonra yaptıkları çizimleri açıklarken kullandıkları ifadelerden “doğaüstü kavramlar” temasında yer alan ifadelerden bazıları şunlardır:

“Ejderha yedi cüceyi sırtına almış cadıyı yeniyor” (Ç-12)

“Canavar kule yapıyor” (Ç-2)

“Dede vampir” (Ç-7)

“Şiddet” temasında yer alan ifadelerden bazıları şunlardır:

“Çocuk vampire dönüşüp canavara saldırıyor” (Ç-6)

“Gece küçük kıızı polis kovalıyor” (Ç-4)

“Cinsellik” temasında yer alan ifadelerden bazıları şunlardır:

“Prensle prenses evleniyorlar” (Ç-11)

“Prens prensesi öpüyor” (Ç-3)

“Duygusal kavramlar” temasında yer alan ifadelerden bazıları şunlardır:

“Kız vampire hamile olduğunu söylüyor baba vampir seviniyor” (Ç-8)

“Vampir ailesi ile birlikte mutlular” (Ç-9)

“Ölüm teması” altında yer alan ifadelerden bazıları şunlardır:

“Babasıyla gitmişler ama sonra babası ölmüştü” (Ç-1)

“Ejderha montoyu öldürdü” (Ç-5)

Sonuç ve Tartışma

Çocuklarla yapılan görüşme ve çizimlerinin incelenmesi sonucunda çalışmaya katılan katılımcıların çoğunda görülen doğaüstü kavramlar olduğu bulunmuştur. Örneğin, çocukların çizimlerinde vampirleri kıyafet ve cinsiyet özellikleri ayrımları ile çizmeleri, benzer olarak Sokolova (2011) yaptığı çalışmada, çalışmaya katılan çocuklardan büyük çoğunluğunun oyun oynarken çizgi film karakterlerinin isimlerini, kıyafetlerini, rollerini veya en belirgin karakteristik özelliklerini gösterdikleri bulunmuştur. Çalışma sonucunda da ortaya çıkan sonuçlarda, çocukların izledikleri filmlerden elde ettikleri basmakalıp durumlara daha çok odaklandıkları, özellikle doğaüstü kavramları resmettikleri görülmüştür. En çok akılda kalan sahnelerin varlığı okul öncesi dönemi çocukların sosyal duygusal ve ruhsal gelişimi göz önüne alındığında gelişimlerini olumsuz yönde etkilecek unsurlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Robinson, Callister, Magoffin ve Moore'un (2007) da ifade ettiği gibi çocukların izledikleri filmlerde geçen basmakalıp karakterlere önyargı geliştirmelerine de neden olabilir. Örneğin kötü karakterlerin çirkin ve yaşlı olması gibi basmakalıp yargılar geliştirebilirler. Çocuk filmlerinde yer alan büyülü dünya ile gerçekte var olan durum arasındaki perde kalkmakta ve bu durumda çocuklarda gerçeküstü bir dünya yaratmalarına sebep olabilmektedir. Özellikle gotik ve büyülü karakterlerin stratejik kullanımları ile gerçeklik algısı daha az sorgulanır olmaktadır (McCallum, 2018).

Bu çalışmada çocukların izledikleri animasyon karakterlerinin belirgin, dikkat çekici veya sıradışı olanları tercih ettikleri benzer şekilde ortaya çıkmıştır. Çocukların günlük hayatlarında,

çizimlerinde ve oyunlarında bu basmakalıp özelliklerin çoğunluk tarafından tercih edilen animasyon filmler aracılığıyla yer aldığı görülebilir. Çocuk resimlerinde ve çocukların sözel ifadelerinde en çok rastlanan temalar incelendiğinde, şiddet kavramı ikinci sırada yer almaktadır. Yıldırım'ın (2008) yaptığı çalışmada çocuklarda görülen şiddet davranışlarının nedenleri araştırıldığında, televizyonda izlenen filmlerden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Görsel ortamda öğrenilen şiddetin etkileri çocukların şiddeti davranışsal olarak öğrenmelerine neden olarak karakterlerine etki edebilmektedir. Çocukların çalışmada en çok resmettikleri olgulardan birinin şiddet olmasının bir başka nedeni de izlenen çizgi filmlerin çoğunda şiddet varlığının belirgin şekilde olmasıdır. İnanlı'nın (2009) belirttiği gibi televizyondaki çizgi film kahramanlarının olumlu ya da olumsuz davranışlarından çocuklar etkilenmekte ve bu davranışları eleştirme becerileri olmadığından dolayı çoğu zaman olumsuz olarak yansıyabilmektedir. Özen ve Kartelli (2017) Türkiye'de yayınlanan çizgi filmlerin çoğunluğunda şiddet içerdiğini bulmuşlardır. Büyük çoğunluğunun yabancı yapım olmasının yanısıra şiddet türü en çok fiziksel şiddet türünde bulunmuştur. Bu çalışmada benzer olarak çocukların resimlerinde fiziksel şiddet türü daha belirgin olarak görülmüştür.

Öneriler

Eğitmenler için öneriler: Televizyonda yer alan animasyon çizgi filmlerinin olumlu yanlarını gösteren, çeşitli öğretim stratejileri ile birlikte kullanıldığı durumlarda bilimsel merakı, bilimsel dili ve bilimsel düşünceyi geliştirebilen örnekler sunulması sağlanabilir. Okul öncesi kurumlarında öğretmenler izlettikleri çizgi film ve animasyon filmlerini daha önceden izleyerek zararlı olabileceği düşünülen kısımlarını çıkarabilirler. Ayrıca çocukların gösterilen filmlerden nasıl etkilendiğini görmek adına, bu çalışmada uygulandığı gibi izlendikten sonra filmler ile ilgili açık uçlu sorular hazırlanarak çocuklardan resmetmeleri istenebilir.

Aileler için öneriler: Çocukların izledikleri filmlerden öğrendikleri zararlı olguları en aza indirmek için daha kısıtlı süre televizyon ve sinema izlenerek, seçilen yapımların eğitim içerikli olmasına dikkat edinebilir.

Program için öneriler: Sinema filmleri kültür, ekonomi, sanat, politik, ideolojik değerler gibi izleyici kitlesini etkileyen birçok etkiye sahiptir. Çocuk sinema türlerinden biri olan animasyon sinema filmlerinden çocukların özellikle öfke, şiddet, çatışma sahnelerinden yoğun olarak etkilendikleri ve bunu da çizimleri ile ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çocukların sözel ifadelerinde basmakalıp karakterlerin varlığını normalleştirdikleri ve günlük yaşamlarının birer parçası haline geldiği anlaşılmaktadır. Televizyonda ya da farklı ortamlarda yayınlanan

animasyon filmlerin çocukların inanç ve davranışlarını çok çabuk etkilemesi sebebiyle bu film içeriklerinin iyileştirilmesi yönünde gelişmiş ülkelerde olduğu gibi güçlü toplumsal duyarlılığın yaratılması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında medya okuryazarlığı hakkında ailelere ve öğretmenlere bilgilendirmeler yapılabilir. Bu bağlamda aile eğitimi, öğretmen farkındalıklarının artırılması ve akademik yayınlarla da destek verilmesi sağlanabilir.

Kaynaklar

- Akçay, D. & Özcebe, H. (2012). Okul öncesi eğitimi alan çocukların ve ailelerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Çocuk Dergisi*, 2(2), 66-71. doi:10.5222/j.child.2012.066.
- Berk, L. (2013). *Bebekler ve çocuklar doğum öncesinden orta çocukluğa* (çev. Ed. Nesrin Işıkoğlu-Erdoğan). Ankara: Nobel.
- Büyükoztürk, Ş. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dilli, R. (2013). *Görsel kültür kuramının ilköğretim 4. sınıf görsel sanatlar dersinde uygulanması*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir.
- Ferguson, C. J. (2007). The good, the bad and the ugly: A metaanalytic review of positive and negative effects of violent video games. *Psychiatr Q*, 78, 309-16. doi:10.1007/s11126-007-9056-9.
- Gilbert, K. (1998). The body, young children, and popular culture. N. Yelland (Ed.), In *Gender in early childhood* (s. 55–71). Florence, KY: Taylor and Francis.
- Herbozo, S., Tantleff-Dunn, S., Gokee-LaRose, J., & Thompson, J. K. (2004). Beauty and thinness messages in children's media: A content analysis. *Eating Disorders*, 12(1), 21–34.
- İnanlı, M. S. (2009). *Televizyondaki çocuk programlarının beş-altı yaş çocukları için sözel şiddeti antisosyal sözcükler içerme durumunun incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir.
- Jarvis, M. (2004). The importance of painting in pedagogic practice. *International Journal of Art & Design Education*, 23(3), 316-325. doi:10.1111/j.1476-8070.2004.00410.x.

- Karaca, G. (2011). 5-8 Yaş aralığındaki çocuklarda stereotip (klişe resim) kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 86-93.
- Klein, H., & Shiffman, K. S. (2006). Messages about physical attractiveness in animated cartoons. *Body Image*, 3(4), 353–363.
- Kraak, V. I., & Story, M. (2015). Influence of food companies' brand mascots and entertainment companies' cartoon media characters on children's diet and health: A systematic review and research needs. *Obesity Reviews*, 16, 107–126.
- Matthews, J. (1999). *The art of childhood and adolescence (The construction of meaning)*. London: Falmer.
- McCallum, R. (2018). Angels, monsters and childhood: Liminality and the quotidian surreal. *Screen adaptations and the politics of childhood* içinde (s. 173–209). London: Palgrave Macmillan.
- Mistry, K. B., Minkovitz, C. S., Strobino, D. M., & Borzekowski, D. (2007). Children's television exposure and behavioral and social outcomes at 5.5 years: Does timing of exposure matter? *Pediatrics*, 120, 762–769.
- Obel, C., Henriksen, T. B., Dalsgaard, S., Linnet, K. M., Skajaa, E., & Thomsen, P. H. (2004). Does children's watching of television cause attention problems? Retesting the hypothesis in a Danish cohort. *Pediatrics*, 114, 1372–1373.
- Özen, Ö. & Kartelli, F. (2017). Türkiye'de yayın yapan çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddet olgusunun analizi. *Marmara İletişim Dergisi*, 27, 81-93.
- Punyanunt-Carter, N. M., & Carter, S. L. (2009). What do children learn about prosocial behavior from the media? *Journal of the American Academy of Special Education Professionals*, 51–56.
- Robinson, T., Callister, M., Magoffin, D., & Moore, J. (2007). The portrayal of older characters in disney animated films. *Journal of Aging Studies*, 21(3), 203-213. doi:10.1016/j.jaging.2006.10.001.
- Sayar, M. K., & Dinç, M. (2009). *Televizyon ve çizgi filmlerin çocukların değer oluşumuna etkileri*. http://www.tavsiyee diyorum.com/makale_5354.htm sayfasından erişilmiştir.
- Scott, D., & Morrison, M. (2005). *Key ideas in educational research*. London: Continuum.

- Sokolova, M.V. (2011) Modern cartoon characters in children play and toys, *Psychological Science & Education*, 2, 49-54.
- Yavuzer, H. (2007). *Resimleriyle çocuk*. İstanbul: Remzi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5.b.). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, E. (2008) *Çocuk ve televizyonda şiddet: 5 yaşındaki çocukların anne - babalarının televizyondaki şiddetin saldırgan davranışlar üzerindeki etkilerine ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir.
- Yılmaz, S. (2016). Televizyon programlarının çocukların eğitimindeki yeri “Susam Sokağı Örneği”. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 6(2), 205-219. doi:10.7456/10602100/014.